

Metodyka inwentaryzacji i oceny stanu gatunków zwierząt będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 Enklawy Puszczy Sandomierskiej PLH180055

Prace terenowe związane z opracowaniem Planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Enklawy Puszczy Sandomierskiej PLH180055 w zakresie gatunków zwierząt i ich siedlisk, obejmą inwentaryzację wszystkich gatunków wymienionych w obowiązującym SDF danego obszaru Natura 2000 objętego Planem (w tym gatunków z oceną D) będących przedmiotami ochrony w obszarze:

- 1188 kumak nizinny *Bombina bombina*;
- 1352 wilk *Canis lupus*;
- 4030 szlaczkoń szafraniec *Colias myrmidone*;
- 1355 wydra *Lutra lutra*;
- 1060 czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*;
- 1084 pachnica dębowa *Osmoderma eremita*;
- 6179 modraszek nausitous *Phengaris nausithous*;
- 6177 modraszek telejus *Phengaris teleius*.

Pracami inwentaryzacyjnymi objęta zostanie część obszaru Natura 2000 Enklawy Puszczy Sandomierskiej o łącznej powierzchni 7952,49 ha.

Inwentaryzacja ww. gatunków zwierząt zostanie wykonana zgodnie z zapisami Szczegółowego Opisu Przedmiotu Zamówienia. W ramach prac nad projektem Planu eksperci entomolog, herpetolog i teriolog przeprowadzą inwentaryzację gatunków wymienionych w obowiązującym SDF danego obszaru Natura 2000 objętego Planem (w tym gatunków z oceną D). Określona zostanie liczebność poszczególnych gatunków w obszarze oraz wskazane będą siedliska gatunków w obszarze. Ponadto eksperci przeprowadzą ocenę stanu zachowania gatunków z załącznika II DS stanowiących przedmiot ochrony obszaru oraz proponowanych przedmiotów ochrony (prace monitoringowe) z wykorzystaniem metodyki Państwowego Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

Na potrzeby **oceny stanu zachowania motyli** w każdym zinwentaryzowanym płacie siedliska gatunku założone będą transekty o długości od 500 do 1500 m. Długość transektu będzie dostosowana do powierzchni płatu siedliska gatunku. Inwentaryzacje terenowe zostaną

przeprowadzone w sprzyjających warunkach pogodowych (w czasie słonecznej, bezwietrznej pogody). Optymalnym terminem badań dla modraszka telejusa *Phengaris teleius* i modraszka nausitous *Ph. nausithous* jest lipiec-sierpień (maksymalny termin badań koniec czerwca – początek września), a dla szlaczkonii szafrańca *Colias myrmidone* połowa lipca-początek września. W przypadku pachnicy dębowej *Osmoderma eremita* badania należy prowadzić od połowy lipca do połowy sierpnia. Natomiast dla czerwończyka nieparka *Lycaena dispar* optymalnym terminem badań jest maj-wrzesień. Badania prowadzone będą na całej powierzchni potencjalnego siedliska występowania gatunku. W celu odnalezienia jaj i gąsienic motyli dokładnie przeszukiwane będą rośliny żywicielskie: krwiściąg lekarski *Sanguisorba officinalis* dla modraszka telejusa *Phengaris teleius*, różne gatunki szczawiu dla czerwończyka nieparka *Lycaena dispar* oraz okazy szczodrzeńców: ruskiego *Chamaecytisus ruthenicus* i rozesłanego *Ch. ratisbonensis* i szczodrzyka czerniejącego *Lembotropsis nigricans* dla szlaczkonii szafrańca *Colias myrmidone*. W przypadku pachnicy dębowej *Osmoderma eremita* badania będą polegały na poszukiwaniu dorosłych larwalnych stadiów pachnicy dębowej w próchnie zalegającym w dziuplach wierzb. Monitoringiem zostaną objęte drzewa o pierśnicy powyżej 30 cm (wartość progowa, poniżej której występowanie obszernej próchnowisk jest mało prawdopodobne). Każde drzewo będzie oglądane w poszukiwaniu dostępnych próchnowisk. W dziuplach i próchnie wyszukiwane będą wszelkie ślady obecności pachnicy dębowej, m.in. fragmenty chityny i kokolitów, a także szacowane będą ilości odchodów larw próchnojadów.

W zakresie **gatunków płazów** ekspert herpetolog przeprowadzi kontrolę polegającą na wyszukiwaniu wszystkich dostępnych dla płazów zbiorników wodnych. Na stanowiskach przede wszystkim zostanie stwierdzona obecność lub brak gatunku oraz czy odbywa on rozród w danym zbiorniku. W miarę możliwości będzie notowana liczba słyszanych głosów, obserwowanych osobników dorosłych, osobników młodocianych, kijanek czy jaj. Wynikami badań będą wypełnione karty obserwacji gatunku w obszarze Natura 2000 oraz karty obserwacji gatunku na stanowisku (wraz ze stanem ochrony gatunku na stanowisku). Optymalnym terminem badań dla kumaka nizinnego *Bombina bombina* jest maj-czerwiec (maksymalny termin badań kwiecień-lipiec).

W przypadku wydry *Lutra lutra* badania terenowe polegać będą na poszukiwaniu śladów obecności wydry (głównie odchodów, tropów, kopczyków z piasku lub błota) na odcinkach brzegu cieków i zbiorników wodnych o długości najczęściej do 600 m.

Optymalnym terminem badań dla gatunku jest wiosna i jesień (od połowy września do końca kwietnia).

W zakresie badań nad wilkiem *Canis lupus* rejestrowano następujące ślady ich obecności: tropy, odchody, znakowanie moczem, drapanie pazurami, resztki ofiar, wycie wilków, nory rozrodcze, obserwacje bezpośrednie osobników dorosłych i szczeniąt. W ramach inwentaryzacji ekspert teriolog określi liczbę stanowisk oraz liczebność gatunku w obszarze. Inwentaryzacja wilka będzie prowadzona metodą tropień zimowych. Optymalnym terminem badań jest wczesna zima.

Wynikiem prac terenowych eksperta herpetologa, entomologa i teriologa będą:

- raport ochrony obejmujący opis przeprowadzonych prac terenowych, opis gatunków w tym opis ich oceny stanu ochrony, identyfikację zagrożeń istniejących i potencjalnych, wyznaczenie celów ochrony oraz propozycję działań ochronnych i zakresu monitoringu przedmiotów ochrony i proponowanych przedmiotów ochrony;
- karty obserwacji gatunku w obszarze Natura 2000 oraz karty obserwacji gatunku na stanowisku (wraz ze stanem ochrony gatunku na stanowisku);
- warstwy SHP z miejscami stwierdzenia gatunków będących przedmiotem ochrony lub proponowanym przedmiotem ochrony wykonane zgodnie ze wskazaniem zawartymi w SIWZ;
- warstwy SHP prezentujące: 1) rozmieszczenie siedlisk gatunków w obszarze Natura 2000; 2) lokalizację stanowisk oceny stanu zachowania; 3) lokalizację wykonanych zdjęć fotograficznych;
- co najmniej 3 zdjęcia fotograficzne każdego ze stwierdzonych w obszarze objętym Planem przedmiotów ochrony bądź proponowanych przedmiotów ochrony w obszarze;
- co najmniej 1 zdjęcie fotograficzne każdego ze stwierdzonych stanowisk gatunku w obszarze.

Literatura

- 1) Jędrzejewski W., Borowik T., Nowak S. 2010. Wilk *Canis lupus*. W: Makomaska-Juchiewicz M. (red.). Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część I. GIOŚ. Warszawa, s. 297-319.
- 2) Mazgajska J., Rybacki M. 2012. Kumak nizinny *Bombina bombina*. W: Makomaska-Juchiewicz M., Baran P. (red.). Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część III. GIOŚ. Warszawa, s. 346-366.

- 3) Oleksa A. 2010. Pachnica dębowa *Osmoderma eremita*. W: Makomaska-Juchiewicz M. (red.). Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część I. GIOŚ. Warszawa, s. 90-112.
- 4) Romanowski J., Zając T., Kozyra K. 2015. Wydra *Lutra lutra*. W: Makomaska-Juchiewicz M., Bonk M. (red.). Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część IV. GIOŚ, Warszawa, s. 388-424.
- 5) Sielezniew M. 2012. Szlaczkoń szafraniec *Colias myrmidone*. W: Makomaska-Juchiewicz M., Baran P. (red.). Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część II. GIOŚ. Warszawa, s. 290-310.
- 6) Sielezniew M. 2012. Modraszek nausitous *Phengaris nausithous*. W: Makomaska-Juchiewicz M., Baran P. (red.). Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część II. GIOŚ, Warszawa, s. 178-198.
- 7) Sielezniew M. 2012. Modraszek telejus *Phengaris teleius*. W: Makomaska-Juchiewicz M., Baran P. (red.). Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część II. GIOŚ, Warszawa, s. 199-218.
- 8) Sielezniew M. 2015. Czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*. W: Makomaska-Juchiewicz M., Bonk M. (red.). Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część IV. GIOŚ, Warszawa, s. 44-57.

Wzory kart obserwacji gatunku na stanowisku

1060 czerwonończyk nieparek *Lycaena dispar*

Karta obserwacji gatunku na stanowisku	
Kod i nazwa gatunku	1060 czerwonończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i>
Nazwa obszaru Natura 2000	
Nazwa stanowiska	
Obszary chronione, na których znajduje się stanowisko	
Współrzędne geograficzne	
Opis stanowiska	
Wysokość n.p.m.	
Obserwator	
Data kontroli	
Zagrożenia	
Uwagi dodatkowe	

Stan ochrony gatunku na stanowisku				
Parametr	Charakterystyki	Wartość lub opis oraz komentarz	Ocena	
Populacja	Obecność gatunku			
Siedlisko	Baza pokarmowa			
	Rodzaj środowiska			
	Rośliny nektarodajne			
Perspektywy zachowania				
Ocena ogólna				

Aktualne oddziaływania				
Kod	Nazwa działalności	Intensywność	Wpływ	Syntetyczny opis
		A/B/C	+/0/-	
		A/B/C	+/0/-	
		A/B/C	+/0/-	

Zagrożenia (przyszłe, przewidywane oddziaływania)				
Kod	Nazwa	Intensywność	Wpływ	Syntetyczny opis
		A/B/C	+/0/-	
		A/B/C	+/0/-	
		A/B/C	+/0/-	

6179 modraszek nausitous *Phengaris nausithous*

Karta obserwacji gatunku na stanowisku	
Kod i nazwa gatunku	6179 modraszek nausitous <i>Phengaris nausithous</i>
Nazwa obszaru Natura 2000	
Nazwa stanowiska	
Obszary chronione, na których znajduje się stanowisko	
Współrzędne geograficzne	
Opis stanowiska	
Wysokość n.p.m.	
Obserwator	
Data kontroli	
Zagrożenia	
Uwagi dodatkowe	

Stan ochrony gatunku na stanowisku				
Parametr	Charakterystyki	Wartość lub opis oraz komentarz	Ocena	
Populacja	Liczba obserwowanych osobników			
	Indeks liczebności			
	Izolacja			
Siedlisko	Powierzchnia			
	Dostępność roślin żywicielskich			
	Dostępność mrówek gospodarzy			
	Zarastanie ekspansywnymi bylinami			
	Zarastanie przez drzewa/krzewy			
Perspektywy zachowania				
Ocena ogólna				



Aktualne oddziaływania				
Kod	Nazwa działalności	Intensywność	Wpływ	Syntetyczny opis
		A/B/C	+/0/-	
		A/B/C	+/0/-	
		A/B/C	+/0/-	

Zagrożenia (przyszłe, przewidywane oddziaływania)				
Kod	Nazwa	Intensywność	Wpływ	Syntetyczny opis
		A/B/C	+/0/-	
		A/B/C	+/0/-	
		A/B/C	+/0/-	

6177 modraszek telejus *Phengaris teleius*

Karta obserwacji gatunku na stanowisku	
Kod i nazwa gatunku	6177 modraszek telejus <i>Phengaris teleius</i>
Nazwa obszaru Natura 2000	
Nazwa stanowiska	
Obszary chronione, na których znajduje się stanowisko	
Współrzędne geograficzne	
Opis stanowiska	
Wysokość n.p.m.	
Obserwator	
Data kontroli	
Zagrożenia	
Uwagi dodatkowe	

Stan ochrony gatunku na stanowisku				
Parametr	Charakterystyki	Wartość lub opis oraz komentarz	Ocena	
Populacja	Liczba obserwowanych osobników			
	Indeks liczebności			
	Izolacja			
Siedlisko	Powierzchnia			
	Dostępność roślin żywicielskich			
	Dostępność mrówek gospodarzy			
	Zarastanie ekspansywnymi bylinami			
	Zarastanie przez drzewa/krzewy			
Perspektywy zachowania				
Ocena ogólna				

Aktualne oddziaływania				
Kod	Nazwa działalności	Intensywność	Wpływ	Syntetyczny opis
		A/B/C	+/0/-	
		A/B/C	+/0/-	
		A/B/C	+/0/-	

Zagrożenia (przyszłe, przewidywane oddziaływania)				
Kod	Nazwa	Intensywność	Wpływ	Syntetyczny opis
		A/B/C	+/0/-	
		A/B/C	+/0/-	
		A/B/C	+/0/-	

1084 pachnica dębowa *Osmoderma eremita*

Karta obserwacji gatunku na stanowisku	
Kod i nazwa gatunku	1084 pachnica dębowa <i>Osmoderma eremita</i>
Nazwa obszaru Natura 2000	
Nazwa stanowiska	
Obszary chronione, na których znajduje się stanowisko	
Współrzędne geograficzne	
Opis stanowiska	
Wysokość n.p.m.	
Obserwator	
Data kontroli	
Zagrożenia	
Uwagi dodatkowe	

Stan ochrony gatunku na stanowisku				
Parametr	Charakterystyki	Wartość lub opis oraz komentarz	Ocena	
Populacja	Udział procentowy drzew zasiedlonych wśród drzew dziuplastych			
	Udział procentowy drzew zasiedlonych wśród drzew dziuplastych dostępnych do kontroli			
	Liczba drzew zasiedlonych w przeliczeniu na 1 ha			
Siedlisko	Udział procentowy drzew dziuplastych wśród wszystkich drzew			
	Liczba drzew dziuplastych w przeliczeniu na 1 ha			
	Udział procentowy drzew grubych wśród drzew dziuplastych			
	Liczba grubych drzew dziuplastych w przeliczeniu na 1 ha			
	Izolacja (odległość do najbliższych aktualnych lub potencjalnych siedlisk)			
	Średnia z ocen zacielenia drzew na stanowisku			
Perspektywy zachowania				

4030 szlaczkoń szafraniec *Colias myrmidone*

Karta obserwacji gatunku na stanowisku	
Kod i nazwa gatunku	4030 szlaczkoń szafraniec <i>Colias myrmidone</i>
Nazwa obszaru Natura 2000	
Nazwa stanowiska	
Obszary chronione, na których znajduje się stanowisko	
Współrzędne geograficzne	
Opis stanowiska	
Wysokość n.p.m.	
Obserwator	
Data kontroli	
Zagrożenia	
Uwagi dodatkowe	

Stan ochrony gatunku na stanowisku			
Parametr	Charakterystyki	Wartość lub opis oraz komentarz	Ocena
Populacja	Liczba obserwowanych osobników		
	Indeks liczebności		
	Obecność gąsienic		
	Izolacja		
Siedlisko	Baza pokarmowa		
	Zarastanie przez drzewa/krzewy		
Perspektywy zachowania			
Ocena ogólna			

Aktualne oddziaływania				
Kod	Nazwa działalności	Intensywność	Wpływ	Syntetyczny opis
		A/B/C	+/0/-	
		A/B/C	+/0/-	
		A/B/C	+/0/-	

Zagrożenia (przyszłe, przewidywane oddziaływania)				
Kod	Nazwa	Intensywność	Wpływ	Syntetyczny opis
		A/B/C	+/0/-	
		A/B/C	+/0/-	
		A/B/C	+/0/-	

1188 kumak nizinny *Bombina bombina*

Karta obserwacji gatunku na stanowisku	
Kod i nazwa gatunku	1188 kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>
Nazwa obszaru Natura 2000	
Nazwa stanowiska	
Powierzchnia płatów siedliska	
Obszary chronione, na których znajduje się stanowisko	
Współrzędne geograficzne	
Opis stanowiska	
Wysokość n.p.m.	
Ekspert lokalny	
Data kontroli	
Zagrożenia	
Uwagi dodatkowe	

Stan ochrony gatunku na stanowisku			
Parametr	Charakterystyki	Wartość lub opis oraz komentarz	Ocena
Populacja	Osobniki dorosłe		
	Osobniki młodociane		
	Larwy		
	Jaja		
Siedlisko	Udział szuwaru w powierzchni zbiornika		
	Wysokość roślinności szuwarowej		
	Roślinność zanurzona i pływająca (bez szuwaru)		
	Nachylenie brzegów zbiornika		
	Zacienienie zbiornika		
	Obecność pływaczy		
	Obecność ryb		
	Bariery wokół brzegu zbiornika		
Zabudowa			

	otoczenia zbiornika		
	Inne zbiorniki wodne w promieniu 500 m		
	Droga asfaltowa		
Perspektywy zachowania			
Ocena ogólna			

Aktualne oddziaływania				
Kod	Nazwa działalności	Intensywność	Wpływ	Syntetyczny opis
		A/B/C	+/0/-	
		A/B/C	+/0/-	
		A/B/C	+/0/-	

Zagrożenia (przyszłe, przewidywane oddziaływania)				
Kod	Nazwa	Intensywność	Wpływ	Syntetyczny opis
		A/B/C	+/0/-	
		A/B/C	+/0/-	
		A/B/C	+/0/-	

1355 wydra *Lutra lutra*

Karta obserwacji gatunku na stanowisku	
Kod i nazwa gatunku	1355 wydra <i>Lutra lutra</i>
Nazwa obszaru Natura 2000	
Nazwa stanowiska	
Obszary chronione, na których znajduje się stanowisko	
Współrzędne geograficzne	
Opis stanowiska	
Wysokość n.p.m.	
Obserwator	
Data kontroli	
Zagrożenia	
Uwagi dodatkowe	

Stan ochrony gatunku na stanowisku				
Parametr	Charakterystyki		Wartość lub opis oraz komentarz	Ocena
Populacja	Procent pozytywnych stwierdzeń gatunku			
	Indeks populacyjny			
	Roczny wskaźnik wzrostu populacji			
	Zagęszczenie populacji			
Siedlisko	Baza pokarmowa	Biomasa ryb		
		Zróznicowanie gatunkowe ichtiofauny		
		Miejsca rozrodu płazów		
	Udział siedliska kluczowego dla gatunku	Udział preferowanych odcinków rzek		
		Obecność preferowanych zbiorników wodnych		

		Obecność mniejszych zbiorników wodnych			
Charakter strefy brzegowej		Stopień pokrycia brzegów drzewami i krzewami			
		Lesistość			
		Stopień regulacji rzek			
		Dostępność schronień			
Stopień antropopresji		Drogi wojewódzkie i krajowe			
		Linie kolejowe			
		Sąsiedztwo zabudowań			
		Przepusty pod drogami			
Perspektywy ochrony					
Ocena ogólna					

Aktualne oddziaływania				
Kod	Nazwa działalności	Intensywność	Wpływ	Syntetyczny opis
		A/B/C	+/0/-	
		A/B/C	+/0/-	
		A/B/C	+/0/-	

Zagrożenia (przyszłe, przewidywane oddziaływania)				
Kod	Nazwa	Intensywność	Wpływ	Syntetyczny opis
		A/B/C	+/0/-	
		A/B/C	+/0/-	
		A/B/C	+/0/-	

Formularz danych do punktu monitoringowego 1355 wydra <i>Lutra lutra</i>										
Nazwa stanowiska monitoringowego			Data kontroli	Nr punktu		Najbliższa miejscowość		Nazwa rzeki/zbiornika		
Długość monitorowanego odcinka linii brzegowej (m)			Współrzędne geograficzne GPS punktu monitoringowego							
Szerokość monitorowanego odcinka rzeki		Powierzchnia monitorowanego zbiornika		Opis uzupełniający monitorowanego zbiornika/ ciek wodnego						
Obecność i liczba stwierdzonych odchodów				Inne stwierdzone ślady bytowania gatunku (m.in. kopczyków, wydzieliny zapachowej)						
Obecność i wymiary stwierdzonych tropów (wymiary tylko w monitoringu regionalnym)										
Liczba i wykaz odnotowanych gatunków ryb (wywiady z wędkarzami, analiza zebranych odchodów)					Istniejące miejsca rozrodu płazów*		Potencjalne miejsca rozrodu płazów*			
					Tak		Nie		Tak	
					Nie		Tak		Nie	
Dostępność zbiorników wodnych w promieniu 100 m*			Powierzchnia zbiorników wodnych w promieniu 100 m*				Opis zbiorników wodnych w sąsiedztwie			
Tak		Nie	>30 ha		< 30 ha					
Naturalność koryta rzeki*			Stopień przekształcenia i opis zastosowanych metod regulacji							
Naturalny		Uregulowany								
Stopień pokrycia brzegów drzewami i krzewami		Lasy w promieniu 100 m*		Potencjał „norowy”*		Tak	Nie	Potencjalne schronienia*		
		Tak	Nie	Zwarte trzcinowiska /łozowiska*		Tak	Nie	Powierzchnia trzcinowisk/łozowisk		
Typ zadrzewień*			Drogi wojewódzkie lub krajowe w promieniu 200 m*			Linie kolejowe w promieniu 200 m*		Zabudowa w promieniu 50 m*		
Ciągłe	Kępowe	Pojedyncze /brak	Tak		Nie		Tak	Nie	Tak	
Nie	Nie									
Przepusty i nieprzechodnie mosty*		Opis mostu / przepustu				Charakter zabudowy – część opisowa				
Tak		Nie								
Inne stwierdzone gatunki			Inne zagrożenia odnotowane na punkcie monitoringowym							

*należy zakreślić właściwą odpowiedź

1352 wilk *Canis lupus*

Karta obserwacji gatunku na stanowisku	
Kod i nazwa gatunku	1352 wilk <i>Canis lupus</i>
Nazwa obszaru Natura 2000	
Nazwa stanowiska	
Obszary chronione, na których	

występuje gatunek w tym obszarze	
Współrzędne geograficzne	
Opis stanowiska	
Wysokość n.p.m.	
Obserwator	
Data kontroli	
Zagrożenia	
Uwagi dodatkowe	

Stan ochrony gatunku na stanowisku				
Parametr	Charakterystyki	Wartość lub opis oraz komentarz	Ocena	
Populacja	Zagęszczenie populacji			
	Liczba watah			
Siedlisko	Lesistość			
	Fragmentacja siedliska			
	Dostępność bazy pokarmowej			
	Zagęszczenie dróg			
	Stopień izolacji siedlisk			
Perspektywy zachowania				
Ocena ogólna				

Aktualne oddziaływania				
Kod	Nazwa działalności	Intensywność	Wpływ	Syntetyczny opis
		A/B/C	+/0/-	
		A/B/C	+/0/-	
		A/B/C	+/0/-	

Zagrożenia (przyszłe, przewidywane oddziaływania)				
Kod	Nazwa	Intensywność	Wpływ	Syntetyczny opis
		A/B/C	+/0/-	
		A/B/C	+/0/-	
		A/B/C	+/0/-	

Karta obserwacji wykorzystywana w Ogólnopolskiej inwentaryzacji wilka i rysia w nadleśnictwach i parkach narodowych

Nazwisko i imię obserwatora

<p>Data obserwacji</p>	<p>Dokładna lokalizacja: Nadleśnictwo, Park Nar., leśnictwo, oddział, pobliskie wsie, drogi, rzeki, itp. (ew. współrzędne geograficzne)</p>	<p>Gatunek zwierzęcia: wilk, ryś</p>	<p>Liczba osobników w grupie Ew. skład grupy: liczba dorosłych, liczba młodych</p>	<p>Opis obserwacji (okoliczności): Inne informacje należy zwrócić uwagę na następujące elementy: odchody (ile, stare czy świeże) nory (kiedy zajęte), legowiska, obserwacje szczeniąt, znakowania, wycie, zabite ofiary, polowania</p>	<p>Trop, odchody, ofiara, czy obserwacja Świeżość tropu: świeży, starszy (ewentualnie szacowana liczba dni po przejściu zwierzęcia)</p>	<p>Wymiary tropu: (dług. × szer.) (należy mierzyć: wilki – długość z pazurami, rysie – długość bez pazurów)</p>	<p>Liczba dni po opadzie śniegu Warunki tropienia Stopień pewności określenia gatunku: PEWNE, NIEPEWNE</p>	<p>Rozróżnienia watah i osobników w liczeniach zimowych: (nr watahy) Ew. trasa i długość tropienia</p>